

Ларуса ШЕМЕТ,

orcid.org/0000-0002-8568-336X

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри народних інструментів
Харківської державної академії культури
(Харків, Україна) *laskash@ukr.net*

ТВОРЧІСТЬ ЯСКРАВІХ ПРЕДСТАВНИЦЬ ЖІНОЦТВА В АКОРДЕОННОМУ МИСТЕЦТВІ США

Актуальність дослідження визначається вагомістю внеску жінок-акордеоністок у розвиток різних напрямків акордеонного мистецтва США, зокрема у сфері американської народної музики, академічних традицій виконавства та викладання, композиторської творчості, наукових досліджень, а також відсутністю узагальнюючих праць з цієї проблематики у галузі вітчизняного музикознавства.

Метою статті є висвітлення професійних творчих досягнень жінок-акордеоністок, які одними з перших оригінально й багатогранно проявили свій талант у різних сферах акордеонного мистецтва США.

Визначається роль жінок-акордеоністок в еволюції американського акордеонного мистецтва. Висвітлюється концертна діяльність першої відомої у США акордеоністки фінського походження Віоли Турпейнен, яка володіла різноманітним у жанрово-стильовому відношенні репертуаром та здійснила велику кількість записів на платівки. Характеризуються стильові пошуки Іди Льюїс Гіллорі та очолюваної нею групи у відтворенні музики зайдеко, фестивальна та гастрольна діяльність музикантів. Аналізується оригінальність виконавського, композиторського та педагогічного підходів до стилю конхунто у творчості Сви Ібарри. Розглядаються провідні напрямки творчої діяльності Джоан Кокран Соммерс. Акцентується увага на значних досягненнях акордеоністки у сфері педагогіки вищої школи як викладача, методиста, організатора, керівника, аранжувальника та диригента акордеонного оркестру, адміністратора. Висвітлюється виконавський вектор творчості Беверлі Робертс Курноу – представниці академічного мистецтва, яка першою серед американських жінок завоювала титул чемпіонки світу з акордеону на Coupe Mondiale. Розкривається багатогранність таланту та творчої самореалізації блискучої акордеоністки та авторки авангардних творів Полін Оліверос, яка оригінально втілила свої виконавські та композиторські ідеї у педагогічній і науковій діяльності.

У висновках підкреслюється значення творчості акордеоністок, які набули статусу «перша» на певних етапах еволюції в різних сферах американського акордеонного мистецтва. Відзначається універсалізм творчого самовираження багатьох з них, що проявився в синтезі музично-виконавської діяльності з композиторською, педагогічною, науковою діяльністю.

Ключові слова: *жінки-акордеоністки, акордеонне мистецтво США, професійна діяльність, музично-виконавська, композиторська, педагогічна, наукова творчість.*

Larysa SHEMET,

orcid.org/0000-0002-8568-336X

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Folk Instruments
Kharkiv State Academy of Culture
(Kharkiv, Ukraine) *laskash@ukr.net*

CREATIVITY OF BRIGHT REPRESENTATIVES OF FEMINITY IN THE ACCORDION ART OF THE USA

The relevance of the study is determined by the importance of the contribution of women accordionists to the development of various areas of accordion art in the United States, in particular in the field of American folk music, academic traditions of performance and teaching, composer creativity, scientific research, as well as the lack of generalizing works on this issue in the field of native musicology.

The purpose of the article is to highlight the professional creative achievements of women accordionists, who were among the first to show their talent in an original and multifaceted manner in various areas of the US accordion art.

The role of women accordionists in the evolution of American accordion art is determined. The concert activity of Viola Turpeinen, the first famous accordionist of Finnish origin in the USA, who possessed a diverse repertoire in terms of genre and style and made a large number of records, is highlighted. The stylistic searches of Ida Lewis Guillory and the group

led by her in the reproduction of zaideco music, the festival and touring activities of the musicians are characterized. The originality of performing, compositional and pedagogical approaches to the conjunto style in the work of Eva Ybarra is analyzed. The leading directions of creative activity of Joan Cochran Sommers are considered. Attention is focused on the significant achievements of the accordionist in the field of higher school pedagogy as a teacher, methodologist, organizer, leader, arranger and conductor of the accordion orchestra, and administrator. The performance vector of the work of Beverly Roberts Curnow – a representative of academic art, who was the first among American women to win the title of accordion world champion at the Coupe Mondiale – is highlighted. The multifaceted talent and creative self-realization of the brilliant accordionist and author of avant-garde works Pauline Oliveros, who originally embodied her performing and composing ideas in pedagogical and scientific activities, is revealed.

The conclusions emphasize the importance of the creativity of accordionists who acquired the status of “first” at certain stages of evolution in various areas of American accordion art. The universalism of creative self-expression of many of them is noted, that manifested itself in the synthesis of musical performance activity with compositional, pedagogical, and scientific activities.

Key words: female accordionists, accordion art of the USA, professional activity, musical performance, composer, pedagogical, scientific creativity.

Постановка проблеми. Попри те, що в багатьох країнах акордеон у різних модифікаціях на початку свого функціонування був інструментом переважно пов'язаним з народними та професійними музикантами чоловічої статі, жінки-акордеоністки в історичній перспективі зробили вагомий внесок у розвиток акордеонного мистецтва, зокрема у сфері виконавства, композиторської творчості, методики викладання гри тощо. Зокрема у США, Китаї, країнах Європи, Латинської Америки жінки-акордеоністки досягли значних результатів не тільки в традиційній народній культурі, а й в академічному мистецтві, популярній музиці, демонструючи високий рівень виконавської культури, розмаїття жанрово-стильових уподобань, оригінальність композиторського мислення, педагогічну майстерність. Перелік яскравих особистостей досить великий. Проте у вітчизняному музикознавстві ці питання не знайшли належного висвітлення. **Актуальність** пропонуваної розвідки зумовлена необхідністю розгляду творчості видатних акордеоністок США, що виділяються своїми непересічними творчими досягненнями та особливим внеском у формування традицій американського акордеонізму.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання гендерної специфіки еволюції виконавства на акордеоні у традиційно-побутовій культурі американців, академічному мистецтві, популярній музиці постійно знаходяться в проблемному полі американської музично-теоретичної думки. Творчість представниць жіночої статі в деяких наукових працях висвітлюється в контексті дослідження загальної історії розвитку акордеону у США (Jacobson M.), культур національних та етнічних меншин в Америці (Latinas in the United States), стилів американської народної музики (M. Tisserand), творчих досягнень світових зірок у сфері акордеонного мистецтва (World's Best Accordionists), а також окремих представниць

американського акордеонізму (K. Cornils, J. Grauman, B. Permalink, N. Yeager).

Невирішені частини загальної проблеми. Незважаючи на значний науковий інтерес до цієї проблематики, поза увагою сучасних мистецтвознавців залишається чимало суттєвих питань, що потребують подальшого дослідження. Насамперед це стосується визначення та характеристики провідних векторів творчості американських акордеоністок, які стали першими серед жінок професійними концертними виконавицями, переможницями престижних міжнародних конкурсів, викладачками акордеонних дисциплін у закладах вищої освіти, організаторками та керівницями художньо-творчих колективів, авторками оригінальних творів для акордеону і наукових праць та відіграли важливу роль у популяризації інструменту як в американській, так і у світовій музичній культурі.

Мета дослідження полягає у висвітленні професійних творчих досягнень видатних американських жінок-акордеоністок, які одними з перших оригінально й багатогранно проявили свій талант у різних сферах акордеонного мистецтва США.

Виклад основного матеріалу дослідження. Протягом понад сторіччя функціонування акордеону в американському культурному просторі кількість чоловіків завжди перевищувала кількість жінок. Тим не менш, у зростанні інтересу до цього інструменту та еволюції акордеонного мистецтва у США жінки відіграли неабияку роль. Вони були яскравими виконавицями, талановитими композиторками, диригентками, аранжувальницями, успішними викладачками, поважними лідерками, музичними видавчинями і, звичайно, членами Американської асоціації акордеоністів (American Accordionists' Association), яка на початку свого існування представляла суто чоловічу спільноту. Творчі портрети деяких з видатних жінок, зокрема Маддалени Белфіоре Греко, Адді Цере,

Терези Костелло, Елсі Беннетт та Фейт Деффер, історик ААА Дж. Грауман презентувала в рамках архівної виставки, присвяченої 80-річчю організації, в липні 2018 р. в Александрії, штат Вірджинія (Grauman, 2018).

З переліку відомих американських акордеоністок, на наш погляд, особливої уваги заслуговують мисткині, які стали першими жінками, що досягли значних успіхів у відтворенні різних жанрів та стилів американської народної музики за участю акордеону, розвитку академічних традицій виконавського мистецтва акордеоністів, створенні оригінальних композицій для акордеону соло та у складі ансамблів, викладанні гри на інструменті в системі професійної підготовки музиканта-виконавця, педагога тощо.

Першою відомою у США акордеоністкою, яка займалась активною концертною діяльністю та здійснила велику кількість записів, вважається фінська американка у другому поколінні Віола Турпейнен (1909 р. н.) – віртуозна виконавиця зразків американської народної та етнічної музики. Починаючи у 1920 рр. як виконавиця етнічної музики, вона грала на традиційному хроматичному кнопковому інструменті здебільшого у фінських залах, зокрема на танцювальних майданчиках штатів Мічиган, Вісконсін, Міннесота. Згодом, перебуваючи в Нью-Йорку, В. Турпейнен багато записувала, а також навчалася в академії акордеонного підприємця італійського походження П. Дейро, що сприяло переходу її, як і більшості американців, до гри на інструменті з правою клавіатурою фортепіанного типу.

Щорічні гастролі акордеоністки у літніх мандрівних шоу привертала неабияку увагу американської публіки, для якої В. Турпейнен стала зірковою виконавицею та «Принцесою акордеону».

За свою, на жаль коротку, але досить успішну професійну кар'єру акордеоністка зробила щонайменше 90 записів і була однією з рідкісних етнічних виконавців, які мали достатній попит, щоб продовжувати записувати навіть після краху фондового ринку в 1929 р., який спустошив індустрію звукозапису, оскільки, кількість випущених платівок впала з приблизно 100 мільйонів у 1927 р. до лише 6 мільйонів у 1932 р. (Permalink, 2011).

Надзвичайно різноманітним був і репертуар В. Турпейнен, до якого, входили фінські та фінсько-американські мелодії, класична музика, стандартні американські популярні мелодії тощо. Танцювальні жанри представлені переважно польками (шоттіши, дженкки), вальсами, фокстротами (хумпи), танго. Також не обходила акордеоністка своєю увагою концертні твори та пісні. Більшість

нот та ком пакт-дисків з її записами можна знайти на інтернет сайті Music for Accordion.

Подолати бар'єр гендерної нерівності та вийти на лідерські позиції, які раніше займали тільки чоловіки, вдалося креольській акордеоністці з Луїзіани Іді Льюїс Гіллорі (1929 р. н.), добре відомій у мистецьких колах як «Королева Іда». Її мати була акордеоністкою, але жінок не заохочували грати на публіці. Іда навчалась в основному у свого брата Е. Льюїса (Аль Рапоне). Коли дівчині виповнилось вісімнадцять років, родина переїхала у Сан-Франциско, штат Каліфорнія.

Рапоне часто писав, продюсував для сестри та сформував групу “Bon Temps Zydeco Band”, з якою вона протягом багатьох десятиліть успішно співпрацювала, ставши першою жінкою-акордеоністкою, що очолила групу Zydeco. Через рік після сумісних сценічних виступів «Королеви Іди» та “Bon Temps Band” вони підписали контракт з лейблом GNP/Crescendo. Вже перша платівка “Play the Zydeco” продемонструвала полістилістичну спрямованість виконавської специфіки акордеоністки, зокрема у поєднанні зайдеко і текс-мексу (Tisserand, 1998: 178). Участь у джазовому фестивалі в Монтерей (1976, 1988), а також у блюзовому фестивалі в Сан-Франциско (1975, 1978, 1991) та на шоу «Суботнім вечором у прямому ефірі» з ведучим П. Рубенсом (1985), гастрольні тури в Австралії, Новій Зеландії, Африці (на початку 1990-х рр.) стали важливими етапами творчого зростання і професійного вдосконалення «Королеви Іди» та її групи, а також постійних експериментів щодо еkleктичного синтезу ритм-н-блюзу, карибського та каджунського стилів, про що свідчать найбільш популярні альбоми: “Zydeco в моді» (1977), «Королева Іда та група Bon Temps Zydeco в Новому Орлеані» (1980), «Королева Іда та група Bon Temps Zydeco в турне» (1982), «У Сан-Франциско» (1983), «Спійманий на місці злочину» (1985), “Zydeco а-ля мод” (1990), «Вівторок на масляному тижні» (1994), «У суботу ввечері» (1995), «Назад на Байу з Елом Рапоне» (1999).

І. Гіллорі залучила до своєї улюбленої справи також власних дітей – синів Міріка і Рона та доньку Ледру. І хоча від початку 2000-х рр. вона не випустила жодного альбому, протягом 10 років продовжувала виступати на сцені разом із групою старшого сина Міріка. У 2009 р. акордеоністка отримала стипендію Національного фонду мистецтв, яка є найвищою нагородою уряду США у сфері традиційного народного мистецтва.

Звання «Королеви акордеону» заслужила і техаска з мексиканським корінням Єва Ібарра (1945 р. н.), що є однією з небагатьох професійних

жінок-акордеоністок у стилі конхунто музики техано (або текс-мекс), де домінують виконавці-чоловіки. Вже у шість років вона підбирала на слух та виконувала на акордеоні безліч мелодій, які транслювались на радіостанції в Техасі, поступово формуючи свій власний стиль, а в чотирнадцять років записала свою першу платівку, уклавши контракт з компанією Rosina Records.

Концертне життя артистки та її групи “Eva Ybarra y Su Conjunto” вельми насичене: виступи у барах, участь у музичних фестивалях, зокрема Tejano Conjunto Festival, що був започаткований Центром культурних мистецтв Гваделупи в 1981 р., вихід на загальнонаціональну сцену на початку 1990-х рр., записи численних альбомів.

Є. Ібарра – мультиінструменталістка, яка вільно володіє не тільки акордеоном, а й баджо сексто, гітарроном, електричною бас-гітарою та клавішними. Її індивідуальний виконавський стиль вирізняється надзвичайною віртуозністю, емоційністю та пристрасністю. Приміром, балада “El Eco De Mi Voz” нагадує бурхливий драматичний роман, коли вона починає співати у своєму низькому діапазоні, додаючи музиці динамічного та агогічного напруження. Н. Йегер зазначає, що іноді мисткиня плаче, коли грає (Yeager, 2021).

Ібарра також спеціалізується на створенні оригінальних сучасних композицій у стилі конхунто, використовуючи нестандартні послідовності акордів, багато інверсій і гам, особливо пентатонічних, та звертаючись до таких жанрів, як полька, ранчера, болеро, танго, балада, хуапанго тощо. Серед найбільш популярних альбомів “A Mi San Antonio” (1993) представляє типові варіанти конхунто, а “Romance Inolvidable” (1996) – мікс конхунто, кантрі та джазу.

Ще один напрямок творчої діяльності мисткині – педагогічний, пов’язаний з викладанням музики у Вашингтонському університеті та коледжі Пало-Альто, в Центрі культурних мистецтв Гуадалупе в Сан-Антоніо та за програмою учнівства техаського фольклору “Texas Folklife” (Latinas in the United States, 2006: 815). Однією з її талановитих учениць є Іліана Васкес, котра успадкувала дорогоцінні знання й уміння досвідченої майстрині з конхунто, опанувавши гру на акордеоні та баджо сексто.

За свої досягнення у сфері традиційної американської музики Єва Ібарра була введена до Зали слави Центру культурних мистецтв Гуадалупе конхунто, Зали слави теджано ROOTS, Univision Salon de Fama та Зали слави і музею музики теджано конхунто. В 2015 р. вона отримала премію Південно-Техаської асоціації конхунто, а в

2017 р. стала стипендіатом NEA. Акордеоністка та співачка вважається одним із національних надбань штату Техас США. Вона продовжує викладати та записувати.

Неоціненним є також внесок представниць жіночої статі у розвиток академічного акордеонного мистецтва США.

Джоан Кокран Соммерс (1934 р. н.) – талановита виконавиця, яка першою серед американських жінок взяла участь у чемпіонатах світу з акордеону Coupe Mondiale 1955, 1956 рр., отримавши третю премію у швейцарському м. Біль і «закріпивши фундаментальну пристрасть до акордеону на все життя» (Grauman, 2018). Найбільших успіхів акордеоністка досягла у сфері педагогічної діяльності як викладач-тренер, методист, диригент, аранжувальник, адміністратор. У 1961 р. вона розробила освітні програми бакалавріату та магістратури по акордеону в Університеті Міссурі Канзас-Сіті з відповідним комплексом спеціальних дисциплін, що безпосередньо пов’язані з акордеонним виконавством, навчаючи студентів на інструментах з кнопковою та фортепіанною клавіатурою, а також різними системами вільного басу. Семінари та майстер-класи професорки Дж. Соммерс завжди ретельно підготовлені, методично обґрунтовані та проводяться на високому професійному рівні. Акордеоністка надає корисні поради щодо вибору інструментів для навчання, рекомендації стосовно роботи над вдосконаленням виконавської техніки, опрацювання різних у жанрово-стильовому відношенні творів, підготовки до концертних виступів, доповнюючи теоретичні положення ілюстративним матеріалом високої якості, який репрезентують у сольній та ансамблевій грі вихованці її класу, що неодноразово ставали переможцями змагань на національних та міжнародних конкурсах. Серед її відомих випускниць – Елізабет Фінч, Мері Енн Ковон та ін.

Дж. Соммерс – блискача, динамічна та вимоглива диригентка, яка упродовж своєї професійної кар’єри виступала з творчими колективами різних країн світу. Проте пріоритетними для мисткині залишаються оркестр акордеоністів УМКС та великий симфонічний акордеонний оркестр, для яких вона, керуючись настановами та принципами Е. Галла-Ріні, створила безліч аранжувань, з якими здійснила чимало гастрольних турів, і які на чолі з нею завжди ставали переможцями багатьох конкурсів, постійно отримуючи перші премії. Підтвердженням високого рівня майстерності Дж. Соммерс став дебютний виступ Всесвітнього акордеонного оркестру Міжнародної конфедера-

ції акордеоністів на *Coupe Mondiale 2007* р. під її музичним керівництвом.

Джоан багато разів займала пост президента Міжнародної гільдії акордеоністів та керівників (ATG), була і залишається членом Міжнародної конфедерації акордеоністів (CIA) та Консультативного комітету CIA. Вона отримала численні нагороди від Американської Асоціації Акордеоністів (AAA), ATG, CIA, Sigma Alpha Lota та Pi Kappa Lambda (*World's Best Accordionists*, 2018: 208) і сьогодні продовжує грати на акордеоні, тренувати солістів, судити на конкурсах, диригувати і робити аранжування для оркестрів акордеоністів, виступати з різними музичними колективами, відкриваючи можливості професійного зростання та творчої самореалізації для незліченної кількості музикантів з усього світу. В 2021 р. на заходах з нагоди святкування Всесвітнього дня акордеону почесна професорка УМКС блискуче виступила в дуєті зі Стасом Венглевські, який присвятив їй свій твір «Сюїта повнолулля», а також у складі тріо разом з Бетті Джо Саймон та Джейн Крістісон.

Знаковою особистістю у сфері академічного акордеонного мистецтва США є також Беверлі Робертс Курноу (1943 р. н.) – перша американка, яка завоювала титул чемпіонки світу з акордеону. Навчаючись у відомого американського акордеоніста і педагога Кармена Карроцци, який доклав чимало зусиль для професійного становлення й удосконалення талановитої учениці, запрошуючи її на власні концертні виступи, репетиції та сценічні покази інших акордеоністів, зустрічі з відомими композиторами тощо, вона вже у 14 років виявила себе яскравою творчою особистістю, посівши перше місце на конкурсі, який проходив під егідою Американської асоціації акордеоністів, і в якому змагались 75 її однолітків. Поважне журі та публіку підкорило її віртуозне виконання Концерту для скрипки з оркестром мі-мінор Ф. Мендельсона.

Здобувши звання королеви акордеону Всесвітньої виставки 1964 р., Беверлі взяла участь у концерті “The Accordion Cavalcade”, виступаючи на одній сцені з такими акордеонними метрами, як Е. Аркарі, Дж. Бівіано, К. Карроцци, Дж. Кокран (Соммерс), А. Ван Дамм, П. Дейро молодший, Е. Галла-Ріні, С. Ленглі, Ч. Маньянте, М. Метьюз, Т. Мекка.

Важливою подією у житті Б. Робертс стала перемога на чемпіонаті світу з гри на акордеоні, який проходив у м. Валетта на Мальті 1965 р. Цьому передували тренування та участь у конкурсі AAA US Virtuoso Accordion Competition, де

акордеоністка посіла перше місце і була удостоєна права представляти США на *Coupe Mondiale*. Спеціально для Беверлі К. Кароцци здійснив аранжування Концерту для фортепіано з оркестром № 2 ля-мажор Ф. Ліста (Grauman, 2018). Блискуче виконання цього твору безумовно вплинуло на загальний результат змагань і присудження його вихованці першої премії.

Залишаючись активною акордеоністкою упродовж усієї своєї викладацької кар’єри після отримання ступенів бакалавра та магістра в галузі музичної освіти Нью-Йоркського і Колумбійського університетів, вона грала в музичних оркестрах при коледжах, різних театральних колективах, часто відвідувала заходи AAA, зокрема концерти сучасної музики, як запрошена виконавиця, а у 2008 р. виступила у Нью-Йорку зі світовою прем’єрою «Пісні XVIII» Семюеля Адлера на концерті, присвяченому 70-річчю AAA. Також добре відома її суддівська діяльність.

З творчістю Полін Оліверос (1932–2016) пов’язаний новий напрямок в американському акордеонному мистецтві. Саме вона стала першою акордеоністкою авангарду, організувавши разом з Т. Райлі в 1957 р. перший в історії неджазовий ансамбль вільної колективної імпровізації та заснувавши у співдружності з М. Суботником і Р. Сендером у 1961 р. Центр магнітофонної музики у Сан-Франциско, внесла помітні новації у живе виконання електронної музики, розробивши в 1967 р. «розширену інструментальну систему для живої імпровізації з акордеоном та електронікою, систему, яка продовжувала розвиватися зі змінами у технологіях протягом кількох десятиліть» (Cornils, 2022).

Захоплення культурою корінних американців, релігіями Східної Азії, особливо буддизмом, та перехід до медитативної імпровізації у 1970-х рр. знайшли яскраве втілення у концепції «глибоке слухання» та відповідному проєкті запису диску спільної імпровізації П. Оліверос (акордеон), С. Демпстера (тромбон) і Панайотіса (вокал), відправною точкою для якої стала реверберація підземного простору у великій цистерні (1988 р.), численних виступах в ансамблі з виконавцями на класичних інструментах, зокрема віолончелісткою Е. Борн, піаністом С. Тейлором, тромбоністом Д. Давом, перкусіоністкою С. Іббаррою та іншими. У 1980–90-х рр., «коли американці почали руйнувати деякі зі своїх припущень щодо акордеону та людей, які на ньому грали» (Jacobson, 2012: 173), композиторка своїми новаторськими пошуками та експериментами підтримувала тих, хто висловлював оптимізм з приводу майбутнього

цього інструменту, демонструючи на високому професійному рівні інтерпретацію власних сольних опусів «Пт 1», «Пт 2», «Коріння моменту», творів з альбому «Акордеон і голос» (1982 р.), що органічно поєднують звучання інструменту та вокалу, відрізняючись глибиною, мінімалізмом та прихованою складністю, вмінням використовувати здатність акордеону підтримувати довгі тони, змінювати гармонічну текстуру, композиції «Мнемотехніка III», в якій завдяки синтезу електронної та акустичної акордеонної музики відтворено образ космічного всесвіту.

П. Оліверос чудово володіла як клавішним, так і кнопковим акордеоном. Її улюбленим брендом була італійська фірма з виробництва акордеонів Titano Cosmopolitan. Під час концертних виступів виконавиця зазвичай працювала з налаштованим на замовлення акордеоном, звуком якого вона додатково керувала за допомогою електронних засобів.

Композиторсько-виконавська практика мисткині тісно пов'язана з її педагогічною та науковою діяльністю. До кінця свого життя вона була активним викладачем в університетах і за їх межами, а також написала низку монографій, серед яких «Звукові медитації» (1971), «Антологія текстових партитур» (1999), «Глибоке слухання: звукова практика композитора» (2005) та ін.

На знак визнання науково-творчих досягнень П. Оліверос отримала нагороди Національного фонду мистецтв, ASCAP, Школи мистецтв Колумбійського Університету та багатьох інших організацій і закладів.

Висновки. Творчість жінок-акордеоністок – вагома складова музичної культури США. Серед

видатних особистостей помітно виділяються мисткині, що набули статусу «перша» на певних етапах еволюції американського акордеонного мистецтва та в різних його сферах: В. Турпейнен як професійна концертуюча акордеоністка, І. Гіллорі як виконавиця та лідерка групи Zaydeco, С. Ібарра як солістка, лідерка групи Conjunto та авторка оригінальних композицій, Дж. Кокран Соммерс як розробниця програм підготовки акордеоністів у вищій школі, засновниця та диригентка акордеонних оркестрів, Б. Робертс Курноу як переможниця всесвітнього конкурсу Coupe Mondiale, П. Оліверос як акордеоністка й композиторка авангарду зі своїм унікальним, медитативним, імпровізаційним підходом до музики в сольній та ансамблевій практиці, наукова дослідниця. Характерною рисою творчого самовираження багатьох з них є універсалізм. Своєю концертною, гастрольною, фестивальною, конкурсною діяльністю вони сприяли популяризації гри на інструменті, торували шляхи вдосконалення виконавської майстерності, педагогічною – забезпечували професійне становлення фахівців акордеонної справи, композиторською – збагатили репертуарну скарбницю новими й різноманітними у жанрово-стильовому відношенні творами, науковою – створили теоретичне підґрунтя для виконавської практики. Їх творчий внесок знайшов гідну оцінку з боку держави та суспільства.

Перспективи подальших досліджень. Здійснене дослідження не вичерпує всіх аспектів досліджуваної проблеми, подальшого наукового вивчення потребують питання виконавської творчості американських жінок на акордеонах з використанням технології MIDI.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Cornils K. Pauline Oliveros and the Long, Subtle Revolution of Listening. 2022. URL: <https://www-hhv--mag-com.translate.googleusercontent.com/feature/pauline-oliveros-und-die-leise-subtile-revolution-des-hoerens/> (Дата звернення: 16.01.2023)
2. Grauman J. Professor Joan Cochran Sommers – Consummate musician, educator, arranger and conductor. 2018. URL: <https://www-ameraccord-com.translate.googleusercontent.com/articles/JoanSommers.htm> (Дата звернення: 24.12.2022)
3. Grauman J. Woman in the AAA Through the Decades. URL: <https://www-ameraccord-com.translate.googleusercontent.com/2018graphics/AAA-Curnow.htm> (дата звернення: 24.12.2022)
4. Jacobson M. Squeeze This!: A Cultural History of the Accordion in America. USA : University of Illinois Press, 2012. 292 p.
5. Latinas in the United States: A Historical Encyclopedia. Edited by Vicki L. Ruiz and Virginia Sanchez Korrol. Bloomington : Published by Indiana University Press, 2006. 944 p.
6. Permalink B. Viola Turpeinen, the first recorded woman accordionist. March, 8. 2011. URL: <https://accordionuprising.wordpress.com/2011/03/08/viola-turpeinen-the-first-recorded-woman-accordionist/> (Дата звернення: 18.12.2022).
7. Tisserand Michael. The Kingdom of Zaydeco. New York : Arcade Publishing, 1998. 382 p. ISBN 978-1559704182.
8. World's Best Accordionists. New York : A publication of Times Square Press and Stars Illustrated Magazine, 2018. 502 с.
9. Yeager Nic. The “Queen of the Accordion” is Still Forging Her Own Path. August 11, 2021. URL: <https://acskidd.gov.ua/> (дата звернення: 21.12.2022)

REFERENCES

1. Cornils, K. (2022). Pauline Oliveros and the Long, Subtle Revolution of Listening. Retrieved from: URL: <https://www-hhv--mag-com.translate.googleusercontent.com/feature/pauline-oliveros-und-die-leise-subtile-revolution-des-hoerens/>
2. Grauman, J. (2018). Professor Joan Cochran Sommers – Consummate musician, educator, arranger and conductor. URL: <https://www-ameraccord-com.translate.googleusercontent.com/articles/JoanSommers.htm>
3. Grauman, J. Woman in the AAA Through the Decades (2018). URL: <https://www-ameraccord-com.translate.googleusercontent.com/2018graphics/AAA-Curnow.htm>
4. Latinas in the United States: A Historical Encyclopedia (2006). Edited by Vicki L. Ruiz and Virginia Sanchez Korrol. Bloomington : Published by Indiana University Press. 944 p.
5. Jacobson, M. (2012). Squeeze This!: A Cultural History of the Accordion in America. USA : University of Illinois Press. 292 p. [In English].
6. Permalink, B. (2011). Viola Turpeinen, the first recorded woman accordionist. URL: <https://accordionuprising.wordpress.com/2011/03/08/viola-turpeinen-the-first-recorded-woman-accordionist/>
7. Tisserand, M. (1998). The Kingdom of Zaydeco. New York : Arcade Publishing. 382 p. ISBN 978-1559704182.
8. World's Best Accordionists (2018). New York : A publication of Times Square Press and Stars Illustrated Magazine. 502 p.
9. Yeager, N. (2021). The “Queen of the Accordion” is Still Forging Her Own Path. URL: <https://acskidd.gov.ua/>